

Hozzászólások a Vándorgyűlésen elhangzott szakmai előadásokhoz

Dr. Haracsi Lajos, egyetemi tanár, mint a táj neveltje, aki utóbb két ízben is gyakorlati szolgálatot teljesített a Somogy megyei erdőkben, elsősorban ezek jellegzetes állományösszetételére és az ebből országosan levonható következtetésekre hívta fel a figyelmet.

— A somogyi dombvidéki erdőket a következő különleges tulajdonságok jellemzik:

1. Ezek az erdők hazánk úgynevezett délkeleti-dunántúli dombvidékének az erdőtájába tartoznak, amely erdővidékre jellemző, hogy mediterrán hatás alatt áll, éghajlata és talaja kedvező a fatenyésztésre, a csapadéka és humidsága eléggé bőséges, ezért hazánk erdőtájai között ezen a vidéken fordulnak elő őshonosan az összes hazai fafajok, és így fafajösszetételben a leggazdagabb és meglehetősen növekedésű, sok fafajból álló, buja erdőket alkotnak.

2. Az itteni erdők főfajai a bükk, kocsánytalantölgy, cser, erdeifenyő, ezüsthárs és a gyertyán. A többi fafajok csak kisebb számban fordulnak elő.

3. Őshonosan és elég nagy mennyiségben elegendnek az erdőbe az ezüsthárs és az erdeifenyő amelyek hazánk egyetlen más táján sem társulnak egymással.

4. A felsoroltak alapján a zselicségi erdőkben a következő fontosabb, jőszerkezetű természetes erdőtípusokat találjuk:

- a) tiszta bükkös,
- b) kt. tölgyes bükkös,
- c) ezüsthársas bükkös,
- d) gyertyános kt. tölgyes,
- e) ezüsthársas kt. tölgyes,
- f) száraz, cseres kt. tölgyes,
- g) erdeifenyős kt. tölgyes.

Ezek a természetes erdőtípusok sok esetben igen szép kifejlődésben és szerkezetben találhatók, azonban gyakran megváltozott, többé-kevésbé rontott állapotban is megvannak, amikor egyes fafajok a kívánatosnál nagyobb, vagy kisebb mértékben szerepelnek a faállomány szerkezetben.

Ennek a mostani vándorgyűlésnek szerény véleményem szerint egyik fontos célja, hogy a résztvevőknek kellő bepillantást és tájékozódást nyújtson a délkelet-dunántúli dombvidék különleges erdőtípusairól, és az ezzel kapcsolatos erdőművelési feladatokról. Célja, hogy felhívja a vándorgyűlésen résztvevő szakemberek figyelmét a somogyi erdők különleges összetételére, és az ilyen faállomány szerkezetekben rejlő termelő-képessége. Csak a külső bejárásról látottak alapján fogják tudni majd értékelni a vándorgyűlés tisztelt résztvevői az erre a tájra annyira jellemző két különleges fafajnak: az ezüsthársnak és az erdeifenyőnek a faállomány szerkezetekben betöltött különleges szerepét, nevezetesen, hogy milyen mértékben képesek ezek a fafajok emelni a termőképességet.

Az eléggé kedvező természeti adottságok, termőhelyi viszonyok következményeképpen a jó állapotban levő zselicségi erdőkben a bükk és az erdeifenyő a megfelelő korban gyakran eléri a 40 m-es magasságot, amelyet a kt. tölgy és az ezüsthárs is nem egyszer megközelít, mert ezek is 35–38 méter magasságúak.

Az erdeifenyő a zselicségi erdőkben természetes úton többnyire a száraz, löszös, dombháton elegendik a kt. tölgyesbe, és ennek termelőképességét javítja. Fényigényes tulajdonsága következtében csak a felső koronaszintben tud élni, ami egybeesik — a többi fafajokhoz viszonyított — gyorsnövekedési tulajdonságával. Így sokszor a termőhelyet jól kihasználó, kitöltő, háromszintű faállomány szerkezet jön létre, amikor az első laza szintben az erdeifenyő, a másodikban a kt. tölgy, cser és részben az ezüsthárs, a harmadikban pedig az ezüsthárs és a gyertyán foglal helyet. Az erdeifenyő jelentősége abban áll, hogy gyors növekedése, vastagodása következtében vágáskorát előbb (60–80 éves korban) éri el, mint a főállományt alkotó tölgy, és ezzel jelentős előhasználati fatömeget ad. Így lehetővé teszi a tölgyeknek a későbbi korban való erőteljesebb fejlődését. A zselicségi erdeifenyő az országunkban előforduló őshonos erdeifenyőknek egyik különleges ökotípusa, a szárazsághoz és a félmediterrán éghajlathoz különlegesen alkalmazkodott, laza koronája nem szenved a hótérésektől, fája kiváló minőségű.

A másik fontos szerepet betöltő, állományalkotó fafaj a zselicségi erdőkben az ezüsthárs. Ennek a fafajnak az erdőszerkezetben szintén különleges, de másféle hivatása van, mint az erdeifenyőnek. Tipikus félmediterrán fafaj, szereti a meleget, jól elviseli a szárazságot, de általában visszahúzódik a kontinentális téli hidegek elől, így a Nagyalföldet elkerüli. A hársak közül a legjobb növekedésű és a legkiválóbb fa-

anyagot adja. Ifámozási anyagnak fája kiváló, a jövőben a farostlemeznek is bizonyára nyersanyaga lesz. Növekedésére nézve gyorsnövésű fafaj, a száraz dombvidéki termőhelyeken nálánál gyorsabb növéssű fafaj úgyiszlván nincs, nem egyszer eléri a 38 méter magasságot is. Az erdőszerkezetben feladata a tölgyesek és bükkösök termelőképeségének az emelése, az előhasználati faanyagok nagymértékű növelése, mert vágáskora lényegesen alacsonyabb a tölgnél és bükknél. Közepesen árnyattűrő fafaj lévén, inkább az erdeifenyő és a tölgy alatt a második koronaszintben foglal helyet, de gyors növekedése és a nagy magasság elérése következtében a hársak egy része a tölgy és az erdeifenyő mellé az első koronaszintbe is felhatolhat.

Az erdeifenyőnek és az ezüsthársnak az erdők szerkezetében és termelőképességében betöltött szerepe bizonyára sok tanulságot nyújt a vándorgyűlés erdőművelési szakemberei részére, akik az itt hallottak és látottak alapján tapasztalatokban gazdagodva, országunk más vidékén is felhasználhatják a vándorgyűlésen szerzett ismereteket, és ezek segítségével jobb és termelőképesebb erdőket nevelhetnek majd, amire sok rontott erdők következtében igen nagy szükségünk van.

Dr. Kollwentz Ödön, a Mecseki Áll. Erdőgazdaság erdőművelési csoportvezetője a terv erdőművelési vonatkozásait érintette és elsősorban az alátélepités kérdésével foglalkozott.

— A véghasználati alátélepités végrehajtásával kapcsolatban örömmel hallottam, hogy a siker érdekében a 8—10 000-es csemeteszámot felemelik, de legyen szabad javasolnom éppen a sikeresség érdekében, hogy az alátélepités végrehajtása során kövessük a természet útmutatását is, vagyis a területen ne egyenletes, hanem csoportos alátélepitést végezzünk, ott képezve a csoportokat, ahol az állomány fái ritkábban állnak, vagy ahol azt mesterségesen alakítjuk ki. Az alátélepités sikerét az ápolás és a főállományba idejében történt belenyúlás biztosítja. Hogy a csoportokat könnyen megtalálhassuk, javasolom a csoportok középpontját egy kergétől megfosztott, tetején festett karó leverésével feltűnővé tenni. A faanyag kitermelése természetesen ugyanolyan szabályok szerint történjék, mint a Gayer-féle csoportos természetes felújítás esetében, ügyelve arra, hogy a fákat a csoportból kifele döntsük. A csoportok tágíthatósága érdekében az alátélepitést több éven át, az átalakítás egész ideje alatt folytatjuk szoros kapcsolatban a fakitermeléssel, de azt legalább 2 évvel megelőzve.

— A középkorú tölgy, cser, erdeifenyő állományok alátélepitéséhez a tervezett gyertyán és hársón kívül javasolom különösen az erdeifenyő esetén a bükknek, mint második koronaszintet alkotó fafajnak a felkarolását, amelynek iskolapéldája látható éppen a Középsomogyi Erdőgazdasághoz közel fekvő Zselicségi erdőtájhoz tartozó Gödreszentmárton határában elterülő erdeifenyvesben. Itt az erdeifenyő felső koronaszintje alatt bükk egyedek biztosítják a talaj jó karban tartását és a fenők ágztisztaságát.

— Az előadás hangsúlyozta a munkáshiányt. Ezt mi mecsekiek, akik bányával és ipari településekkel tele vagyunk tűzdelve, különösen érezzük. Érezzük azt a nagy hátrányt, ami az ipari és erdőgazdasági bérezés szintjének különbsége között fennáll, és úgy gondolom, ez fenn is fog állni mindig. Eltekintve az ipar jobb munkakörülményeitől, a bérezési különbség is állandó szívó hatással lesz az erdei munkásokra. A munkásvándorlás leküzdésére én is csak egy utat tudnék megjelölni és pedig az előadó által is ismertetett gépesítésnek a lehetőség szerinti maximális alkalmazását. Ez azonban számos kérdést vet fel, amikkel szeretnék egészen röviden foglalkozni. A Középsomogyi Erdőgazdaság igyekszik a gépesítés fokát tekintélyes magasságra felemelni, azonban feltűnt, hogy Marton főmérnök kartárs az erdősítési munkák gépesítésével egyáltalában nem foglalkozott, pedig ezzel a kérdéssel annál is inkább érdemes foglalkoznunk, mert olyan erdősítési gépeink vannak, mint a szovjet SZLcs—1, amely nemcsak sík területen, de 15%-os lejtő esetén is sikeresen alkalmazható. Saját tapasztalatunkból állíthatom, hogy a gépi erdősítések jobb megmaradást biztosítanak, a kézi munkánál sokkal olcsóbbak, termelékenyebbek. A nálunk rendezett ezidei gépi bemutatón a csemete ültetőgépeket technikai okokból sík területen működtettük, ami — valószínűleg ezért — domb és hegyvidéki erdőgazdaságaink ezirányú érdeklődését nem keltette fel. Hangsúlyozni kívánom azonban azt, hogy a csemeteültetőgépek sikeres használatának egyik alapfeltétele a jól előkészített, alaposan átdolgozott talaj. A gépesítés felfutásához szükséges, hogy a gépeket hozzáértő szakmunkások kezeljék. Nem mehetünk el tehát szó nélkül a szakmunkásképzés mellett sem. Ez úgy látszik, a legjobb irányban halad. A szakmunkásképző iskoláról kikerült jelöltek rendszeres konzultálásuk eredményeképpen is rendelkezni fognak olyan szakmai alappal, hogy erősen leterhelt kerületvezetőink felelősségteljes munkáját megkönnyítik azáltal, hogy erdősítési, állománynevelési stb. munkák szakszerű elvégzését mint előmunkások (munkacsapatvezetők) mindinkább biztosítják a munkacsapaton belül

is akkor, amidőn a gépi munkák befejezése után a többi erdőgazdasági munkákba kapcsolódnak be. Az erdőgazdaságok részére a legjobb befektetés a szakmunkásgárda kinevelése és biztosítása, ez végül is a termelékenyebb munka alapja lesz.

— Szerettem volna a csemetetermelés, erdőnevelés, a rontott erdők és a vadgazdálkodás problémáit is érinteni, de az idő előrehaladása miatt csak az utóbbival kívánok foglalkozni. Ez, úgy látszik, országos probléma. Megoldása különösen az erdőművelők számára égető, a jelenlegi vadállomány károkozása évről évre nő. A jelenlegi védekezési módok semmiképpen sem adnak 100%-os eredményt. Úgy vélem sokat fog jelenteni az, hogy az 1965. év végére tervbe vett állomány-apasztást 1961. év végére el kell végezni, feltéve, hogy a vadállomány számlálása a tényleges létszámnak megfelelően történt.

Horváth István, az OEF erdőrendezési felügyelői osztályának vezetője erdőrendezési szempontból egészítette ki a már kapott képet.

Az ország 13,7%-os erdősültségével szemben Somogy megye területének 17,5%-át erdő borítja, tehát erdősültsége majdnem 4%-kal nagyobb az országos átlagnál. Ha a korosztályosított vizsgálgjuk és a meglevő korosztályok területét összehasonlítjuk a korosztályok vonatkozásában arányosnak mondható állapottal, a jelenlegi helyzetet kedvezőnek mondhatjuk. Ha ugyanezt az elemzést fajokonként végezzük el, arra a megállapodásra jutunk, hogy — az egyes fajok vágásérettségi korát figyelembe véve — a vágásérettségi korhoz közelálló kocsányostölgy, kocsánytalantölgy, bükk és fenyő kevesebb, az akác közel megegyezik, a cser és gyertyán több területet foglal el a kívánt mértéknél. Az állományok vágásérettségi viszonyait tekintve megnyugtató, hogy a 0—10, 11—20 és 21—30 éven belül vágásérett állományok fatömege majdnem megegyezik és ez biztosíték arra, hogy a második ötéves terv idejére tervezett véghasználati fatömeg az ötéves időszak letelte után is biztosítható lesz. Ha ezeket a körülményeket figyelembe vesszük, helyeselni kell azt a tervezést, amelyik a jelenlegi állapot javítására törekedve, területben mintegy évi 110 ha véghasználat megtakarítását eredményezi. Természetesen ez a terv csak abban az esetben szolgálja a korosztályarányok fajajonkénti megfelelő kialakítását, ha a megtakarítás nemcsak a gazdálkodás szempontjából kevésbé értékes, hanem az értékesebb fajajonknál is jelentkezn fog. A következő öt évre tervezett gyérítéseket vizsgálva a tervszámokat reálisnak mondhatjuk. A tervezett ha-onkénti gyérítési fatömeg átlagosan 16 m³, megközelítően egyezik a jelenlegi országos hektáronkénti gyérítési fatömeggel. Az öt évre tervezett 7550 ha, vagyis évi 1510 ha tisztítás azt eredményezi, hogy átlagosan 4,6 év eltelte után lehet a tisztítási korban levő erdőrészeket mindegyikében a tisztítást megisméltetni. Tekintettel arra, hogy a tervezett új erdőművelési elszámolás során a jövőben minden olyan felszabadító tisztítást, amelyet nem talajműveléssel egyidőben végzünk, tisztításként kell elszámolni, a tényszám a tervezettnél minden bizonnyal nagyobb lesz. A tisztítási fatömeg a valószínűség szerint ugyancsak meghaladja majd a tervezett. A tisztítások és gyérítések megfelelő időben és kellő szakértelemmel történő elvégzésével az állományok jelenleg sem rossz minőségét tovább javíthatjuk, s ezáltal a növedék is minden bizonnyal emelkedni fog.

Rakonczai Zoltán, a Mátrai Áll. Erdőgazdaság főmérnöke erősen bírálta a Középsomogyi Áll. Erdőgazdaság fakitermelési gépesítési tervét. Nem tartotta kielégítőnek az összes fakitermelésnek 66 százalékaiban géppel való tervezését és rámutatott arra, hogy a Mátrai Erdőgazdaság már most magasabb eredményt ér el. Az elmúlt évben 800 m³ körül volt az egy leltári fűrésszel kitermelt fatömeg. Ezt idén már 1800 m³-re emelték fel és ezzel 1960-ban a géppel kitermelhető összes famennyiségnek 70 százalékát termelik ki géppel. Jövőre már módjukban lesz a teljes mennyiséget géppel kitermelni, és eléri a tervezett 2000 m³-t fűrészenként. Ennek alapján bátran javasolja a Középsomogyi Erdőgazdaság részére a 90 százalékos betervezését. A gépesítés előfeltételeinek biztosítása érdekében javasolta, hogy a fűrészgépeket adják ki közvetlenül az erdészeteknek és a kitermelést a gépek foglalkoztatásának lehetővé tétele érdekében nyújtsák ki tíz hónapra. Fontosnak tartja, hogy a gépkészlet a kitermelő brigádból emeljük ki és megfelelően képezzék ki. Felhívta a figyelmet arra, hogy a gépi kitermelést az egyes erdőgazdaságok különböző módon értelmezik, részben a bruttó, részben a nettó, az erdőgazdaságban kitermelésre kerülő összes, vagy csak a géppel kitermelhető mennyiséghez viszonyítják. Az országos összehasonlíthatóság érdekében javasolta, hogy a viszonyítási alap mindenkor a géppel kitermelhető összes nettó fatömeg legyen. A fagyártmánytermelés fejlesztése terén egyetértett az üzemek összevonásával, a bükk anyag fokozott mértékű felhasználása érdekében pedig javasolta az üzemeknek gőzölőkkel való ellátását. A gépi munka fejlesztésének érdekében a súlypontos erdészetekhez harmadik műszaki előadó kihelyezését javasolta akár magából az erdőgazdasági központi létszámból.

Szabó Ferenc, az OEF fahasználati osztályának főmérnöke a tervben előirányzott szerfakihozatal mértékét vizsgálta az országos számok tükrében. Iparifa kihozatalunk az elmúlt öt évben országos átlagban 41,1%- volt, a Középsomogi Erdőgazdaságé pedig 39,1%. Itt azonban figyelembe kell vennünk azt, hogy a Középsomogi Erdőgazdaságnál az iparifának mintegy 65%-a a cser és egyéb fafajokra esik, tehát 35–40%- esik az értékesebb, sok szerfát adó tölgy, bükk és fenyő fafajokra, ezért nyugodtan állíthatjuk azt, hogy az erdőgazdaság szakszerű iparifa kihozatalát lelkiismeretesen teljesítette. Ezt bizonyítja a legutóbbi évek iparifa kihozatalának fafajonkénti eredménye is. Csak néhány fafajt említett meg: tölgyben véghasználatnál 51%- volt az országos átlag, az erdőgazdaság elért 51%-ot, míg gyéritésben 42%- volt az országos átlag, az erdőgazdaság elért 41%-ot. Bükkben véghasználatnál 49%- volt az országos átlag, az erdőgazdaságé 49%, gyéritésben 41%- országos átlaggal szemben 45%. Cserben véghasználatnál 42%- országos átlaggal szemben 46%-ot, gyéritésben 32%- országos átlaggal szemben 39%-ot. Fenyőnél véghasználatban 73%- országos iparifa kihozatali átlaggal szemben 88%-ot, gyéritésben 60%-kal szemben 61%-ot ért el. Ezek a számok azt mutatják, hogy az erdőgazdaság ezen a téren jól végzi munkáját és a jelenleg szükségelt választékok mellett a második ötéves tervidőszakra jelzett 47,4%-os átlagos iparifa kihozatalára számíthat népgazdaságunk.

Gál János, az Erdőmérnöki Főiskola igazgatója meleg hangon ajánlotta fel a Főiskola segítségét az erdőgazdálkodás fejlesztéséhez. Rámutatott arra, hogy az eredmények záloga a jól képzett műszaki vezető. A 152 éves Főiskola, mint a múltban is, mindent megtesz a maga részéről ennek biztosítása érdekében, de szükséges, hogy munkáját az erdőgazdaságok maguk is támogassák. Különösen fontos, hogy az erdőgazdaságok maguk segítsék elő erdészek gyermekeinek, olyanoknak a Főiskolára való jutását, akikben már otthonról megvan a képesség arra, hogy maguk is jó erdészekké váljanak. A rendes oktatáson felül örömmel nyújt gyors segítséget a Főiskola a levelező oktatás fenntartásával, továbbképző előadások megtartásával. Kérte, hogy az erdőgazdaságok igényeljék ezt a támogatást, ugyanakkor köszönetet mondott az Egyesület Oktatási Bizottságának odaadó munkásságáért a főiskolai reform kidolgozásában.

Zelnik István, az Északaljai All. Erdőgazdaság igazgatója a tervet fahasználati szempontból bírálta. Az adatokat vizsgálva megállapította, hogy az Erdőgazdaság a VII. Pártkongresszus és az ezt megelőző fejlesztési kormányhatározatnak eleget tesz. Somogi viszonylatban igen jó eredménynek ismerte el a lándzsafogó fűrészekkel elért 1,5 m³-es teljesítményt. Az egy leltári fűrészre tervezett 1500 m³-es teljesítményt megvalósíthatónak, de igen feszítettnek véli azért, mert 40%-os tartalék feltételezésével ez egy dolgozó fűrészre nézve 2250 m³-t jelent, ami kereken 225 munkanapnak felel meg. Rámutatott arra, hogy a tuskótermelés eddigi megoldatlansága miatt országosan igen nagy gondot okoz. A fagyártmánytermelés vizsgálata során túlzottan alacsonynak tartotta a bordafa 46%-os kihozatalát. Ilyen kihozatal mellett a termelés csak ráfizetése lehet. Javasolta, hogy az Erdőgazdaság szakmunkásait küldje ki tapasztalatcserére a Mátrába, vagy a Cserhátba. Ez legalább 30%-os kihozatalemelkedéssel kecsegtet.

Andor József, a Délaljai All. Erdőgazdaság főmérnöke összehasonlítást tett a saját és a tárgyalat Erdőgazdaság között. Megállapította, hogy a Délaljai Erdőgazdaság a tenyészidőszak alatt lehulló 460–470 mm csapadékaival kedvezőbb fatermesztési viszonyokkal dicsekedhet, mint a Középsomogi a maga 430 mm-ével. Nyilván ezzel magyarázható, hogy a Délaljai Erdőgazdaság iparifakihozatala százalékban 2,8-del magasabb, a véghasználatokban ugyanez 6,9-del több. Helyeselte a fakitermelés gépesítésének erős emelését, hisz a közép-somogi 27%-kal szemben Dél-Zalában ugyanez már most 55%. Majd részletesen foglalkozott a Délaljai Erdőgazdaságban kidolgozott fafajmegoszlási, korosztály és vágásérettségi táblázat adataival.

— E kérdéshez hozzá tudok szólni, mert hasonló munkával mi is foglalkoztunk. A mi erdőgazdaságunkra vonatkozóan mi is dolgoztunk ki fejlesztési tervet önálló utakon járva, sok számítás végzésével. Megállapítható, hogy egyes adatok kiszámítása nálunk is hasonló a miénkhez. Az erdőművelési csoportvezető kartárs előadásának melléklete egy olyan táblázat, hol a vágásérettségi kor figyelembe vételével közli a jelenlegi és kívánatos fafaj és korosztály viszonyokat. Véleményem szerint a mi adottságainkhoz közelálló Zselicsegyben bizonyára vannak tölgy-bükk-gyertyán elegendes erdők. Ezen erdőkben a gyertyánt, mint talajvédőt és a felújítás elősegítőjét fenn kell tartani a véghasználat bontó vágásáig, tehát ezen fafajok esetében 90–100 évig. Az elegyetlen gyertyánt sem lehet 60 évnél előbb levágni, ha a kedvezőbb hozadékú vágásfordulót alkalmazzuk, azaz a műszaki vágásforduló és a legnagyobb növedék vágásfordulójának egy helyi adottságú kombinációját. Márpedig ha az elegyes gyer-

tyánt 90 évig, az elegyetlent 60 évig kell fenntartani, az esetben nem lehet például a maggyertyán vágásérettségi korának átlaga még az egész Erdőgazdaságra vonatkoztatva sem 65 év, mint ahogyan az az említett mellékletben szerepel. Ilyen megfontolás után véleményem szerint a gyertyán átlagos vágásérettségi kora felemelkedik 75–80 évre. Csak emlékeztetésül említem meg, hogy a hárs vágásérettségi korát 70 évre, azaz 5 évvel magasabbra tervezték, mint a gyertyánét. Általánosságban úgy tudom, hogy ebben az esetben a Zselicségben ezüsthársról van szó, mely kísérője a kocsánytalanölgyes és bükkösöknek. A hárs ez esetben szintén a gyertyánnal azonos elbírálásban részesítendő, mert szerepe biológiaiilag ugyanaz. Mégis a hárs erdőgazdasági átlag vágásérettségi korát jobban megállapítottának találom, mint a gyertyánét. Ugyanis a hárs egyéb előfordulása esetleg az átlag vágásérettségi kort leहुzza 70–75 évre, de szerintem a gyertyánt 75–80 év alá nem tudja leszorítani. Ezt azért tartottam szükségesnek megemlíteni, mert, ha hozzászólásom helyes, akkor a nagyobb vágásérettségi korra számított évi átlagos hozamterület is csökken. Ezenkívül változna a kívánatos korosztály megoszlásban a gyertyán eloszlása is mindenütt, de főleg 61 év fölött.

— Ezenkívül szeretném felhívni szíves figyelmeteket az említett táblázatban arra is, hogy a korosztály megoszlása a kívánatosnál néhány esetben alacsonyabban van megadva. Példának említem meg hogy a tölgyek átlagos vágásérettségi kora 100 év. A kívánatos korosztály elosztásban még nem szerepel 100 év feletti terület a tölgyesekben. Ha 100-éves korában egy erdőrészt utolsó fáját is levágom, akkor az átlagos vágásérettségi kor már nem lehet 100 év.

Papp László, az ERTI tudományos munkatársa a csemetekertek megoszlásával foglalkozott és a termelőeszközök összpontosítottan jobb kihasználása érdekében egy 25–30 ha kiterjedésű kertbe való összevonást ajánlotta. Figyelmeztetett a csemetekertek talajának országosan leromlott állapotára és trágyázással összekötött ötéves csemetetermelési terv kidolgozását sürgette.

Pál Endre, az Eszaksomogyi All. Erdőgazdaság erdőművelési csoportvezetője elismeréssel emlékezett meg a tárgyalás alá vont tervről, majd a rontott erdők és a nyárfatelepités kérdésével foglalkozott.

— Az erdőgazdaság területén 12 550 ha rontott erdő van, ami az erdőgazdaság egész területére vonatkoztatva 25%-nak felel meg. A rontott erdőből 9059 ha-on csak állománycserével oldható meg az átalakítás. A helyi adottságok általános adatainak ismeretében és ezen felül, mivel szomszédok vagyunk — és hozzá kívánom tenni, hogy jó szomszédok — az Eszaksomogyi Állami Erdőgazdaság helyi adottságainak ismeretében állítom, hogy egyik legnagyobb és legnehezebb feladatot itt vállalták. Nagyon nagyok ezek a számok és éppen ezért nagyon nagyok a belőlük nyerhető eredmények. A termőhelynek megfelelő és maximális fatömeget adó erdőtípusok kialakítása a mai rontott erdők helyén nemcsak fatömegben, hanem minőségi értékben is igen komoly javulást eredményezhet. Eppen itt van a legkomolyabb szakmai feladat. Ugyanis a jelenlegi állományokról azt könnyű eldönteni, hogy az adott termőhely fatömegprodukáló képességét mennyiségben és értékben képesek-e kihasználni, tehát rontottak-e vagy sem. Viszont nehéz eldönteni azt, hogy mikor, milyen korban alakítsuk át az állományt. Az átalakítás időpontját úgy a legcélszerűbb megválasztani, hogy a jelenlegi állomány maximális fatömeg növelő adottságait kihasználva, az átalakítás legolcsóbb és leggyorsabb módszerét alkalmazzuk.

— Nem mindegy tehát például egy elegyetlen sarj cseresnél, hogy azt 30 vagy 40 éves korában alakítsuk át, hisz tudjuk jól, hogy az I. és II. termőhelyi osztályon álló ilyen állományok éppen 40 éves korukban érik el a maximális növekedést, átlagnövedékük ha-ként az 5–6 m³-t. Eldobjuk-e ezt a fatömeget csupán azért, mert rontott erdőről van szó és kétségtelenül értékesebb új állományunk a későbbiekben több és jobb minőségű faanyagot ad? Azt hiszem ezekben az esetekben nem célszerű az átalakítás siettetése, hanem az az ésszerű, ha bevárjuk a növedék kulminációs idejét és csak azután végezzük el az átalakítási munkákat.

— Ezt az elvet nagyon könnyen be lehet illeszteni a gazdálkodásba és tervezésbe. Minden erdőgazdaság rontott állományai között szerepelnek fiatalosok, középkorúak és vágásérettek. A fiatalosok átalakítását a sűrűség és elegyarány szabja meg és az átalakítás akár nevelővágásokkal, akár állomány cserével azonnal megkezdhető. A vágásérett és ahhoz közelálló állományok átalakítása ugyancsak nem kíván késedelmet, csak sürgős besorolásukról kell gondoskodni. Maradnak tehát a középkorúak, melyeknél a fentiek szerinti előkalkulációkat el kell végezni és besorolásukat az eredmény szerint betervezni. Az ötéves terv időszakára tehát elsősorban a fiatal és vágásérett állományok besorolását javasoljuk és csak ezek hiányában, a tervidőszak második felére a középkorúakat. A Középsomogyi Állami Erdőgazdaság amint

az a számadatokból kitűnik, ilyen elvek alapján kezdett bele a rontott erdők átalakításába és ezt csak helyeselni lehet.

— Szólni kívánok még a nyártelepítés kérdéséről. Amint hallottuk 450 ha-on kívánnak üzemni nyárfelújítást, illetve telepítést végezni, ahol a hazai nyárak 250 ha-ral lennének képviselve. A hazai nyárak alkalmazása kényszer következménye. Fatömeg produktumuk és iparifa minőségük messze elmarad a nemesnyárakétól és ezért kényszerből olyan termőhelyeken használjuk, ahol a nemesnyár létfeltételei nincsenek biztosítva. Egy azonban biztos. Sokkal többet várhatunk egy közepes fejlődésű nemesnyárástól, mint egy jól fejlődő hazaitól. A nemesnyárak kultúrnövények, és ha biztosítjuk részükre a megfelelő talajápolást, talajlégzést és vízgazdálkodást, koronájuknak a szabad állást, akkor olyan termőhelyeken is kimagasló eredményt adnak, ahol telepítésükre eddig nem igen vállalkoztunk. Példaként említem a Déli-Pannónhát 630 mm-es évi csapadékkal rendelkező középkötött agyagon kialakult barna erdőtalajait, ahol a talajvíz a fa részére elérhetetlen és ezek ellenére a félszáraz és üde termőhelyeken az őriásnyár és olasznyár (I—214) jól alkalmazható. Természetes az, hogy a talaj intenzív művelésével részben pótolni kell a hiányzó feltételeket. Ezek ismeretében, továbbá a Közepсомогой Allami Erdőgazdaság termőhelyeinek beazonosításával túl nagyban találok a hazainyár arányszámát, vagy talán úgy helyesebb, hogy feltétlenül nagyobb mérvű lesz a nemesnyárak alkalmazhatási lehetősége.

Halász Aladár, az OEF tervgazdasági főosztályának vezetője a tervet országos népgazdasági szempontból bírálta.

Az erdőgazdálkodás egyik alapvető feladata közismerten az, hogy a népgazdaság faszükségletét, a mindenkorai lehetőségekhez mérten maximális és lehetőleg *évről évre növekvő mértékben* biztosítsa; ezáltal — a mi esetünkben — lehetővé tegye a faimport fokozatos csökkentését, sőt ha lehet teljes kiküszöbölését, vagy legalább is értékbeli ellentételezését.

E feladat végrehajtása során folyó hároméves tervünk várható túlteljesítése a népgazdaság számára a tervben előírthoz képest közel 100 millió DFT importmegtakarítást tett, illetve tesz lehetővé.

A Közepсомогой Erdőgazdaság második ötéves tervjavaslatát is mindennek-előtt e követelmény érvényesítésére való törekvés jellemzi. Ez kifejezésre jut abban a feltétlenül példamutató bejelentésben, hogy az Erdőgazdaság a második ötéves terv-időszak folyamán a fakitermelés és az iparifa-hányad fokozása révén az elmúlt időszakhoz képest 12 millió DFT többletet termel ki népgazdasági szükségletet jelentő választékokból. Ez a bejelentés valóban példamutató, sőt ha az Erdőgazdaság számításait közelebbről megvizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy ez a többlet-érték nagyon szerény számítás eredménye, mert az Erdőgazdaság csak a primer választékokban jelentkező többletek értékével számolt.

Az Erdőgazdaság terve a választék-kihozatalok szempontjából is alapjában véve reálisnak mondható. Ezen a téren egy kérdés van csak, amelyre az előadások nem adnak eléggé világos választ. A kapott tájékoztatás szerint 1958—59-ben a véghasználatok 52%-a, 1959—60-ban 50%-a a rontott erdőkből került ki. A tervjavaslat szerint viszont a rontott erdők aránya a következő tervidőszakban 45%-ra csökken. Ezzel ellentétesnek tűnik a tervnek az a tendenciája, hogy a rönkhányad az 5 év átlagában — az 1958—59. évi 15,6%-kal és az 1959—60. évi 16,5%-kal szemben, 14,4%-ra csökken.

Ezzel kapcsolatban nekem az a véleményem, hogy ezt és ehhez hasonló kis tartalékokat meg kell hagynunk a tervben, biztosítéskul arra, nehogy a terv az állományok kiválogatására kényszerítsen.

Feltétlenül felülvizsgálatra és helyesbítésre szorul azonban a közbirtokossági erdőkre tervezett iparifa-kihozatal mértéke. Nemcsak a Közepсомогой, hanem úgy gondolom valamennyi erdőgazdaság számára ez az a legnagyobb tartalék, amelyet a népgazdaság faellátásának javítása érdekében a következő tervidőszak folyamán kötelezőszerűen teljes mértékben ki kell használnunk.

Nézetem szerint nem igen lehet objektív érvet felhozni, amellyel azt igazolni lehetne, hogy az állami erdőkből kitermelhető 30,4%-os rönk- és bányafa-hányaddal szemben a társulati erdőkből meg kell elégednünk 19%-os rönk- és bányafa-kihozattal. Nem tartható ez azért sem, mert az erdőgazdaságok jelenlegi bányafa-hányada a hatalmas tsz faszállítás mellett jelentkezik, a társulati termeléseket pedig ilyen kötelezettség egyáltalán nem, vagy megközelítőleg sem ilyen mértékben terheli.

Bár a Közepсомогой Erdőgazdaság tervjavaslatából helyes tendencia tükröződik, mégis ezen a téren további követelményeket kell támasztanunk, valamennyiünk érdekében már csak azért is, hogy az illegális fakeskedelmet szűkebb korlátok közé szoríthassuk. Ezen kívül ez a társulati tagoknak is érdeke, mert tűzifaszükségletüket

változtatlanul megkapják, de pénzben többet kapnak. Szükséges ez ezenkívül azért is, mert ma már ott tartunk, hogy a lombos bányafa arány fokozását sürgető többszöri javaslatunkra a bányászat azzal válaszolt, hogy nincs alapja ennek a kívánságnak, mert úgy sem tudunk annyi lombos bányafát szállítani, amennyit ők fogadni tudnának.

A népgazdaság faellátásával összefüggő problémakörből még csak két kérdésre szeretném felhívni a Vándorgyűlés tisztelt résztvevőinek figyelmét. Az egyik a kitermelt bükk-anyaggal való jobb gazdálkodás. Az előzetes irányszámok szerint a bükk fűrészáru import a folyó évi 16 000 m³-ről 1965-ig 18 000 m³-re fog növekedni. — Ez az import-növekedés egyáltalán nem kifogásolható olyan mértékben, amilyen mértékben ez a fafaj-gazdálkodás tervszerű végrehajtásának szükségszerű velejárója. Ha azonban őszinték akarunk lenni el kell ismernünk, hogy ezen a téren még vannak lehetőségeink. Ezeket feltétlenül ki kell használnunk s ezek mindenekelőtt a bükknek a pillérfa termelésből való kikapcsolásával összefüggésben a rövid bükkfűrészáru termelés fokozásában érvényesíthetők.

A másik kérdés a kivágás és sarangolt szerfa termelés fokozása. A szükségletek fedezése érdekében évről évre 130—150 000 m³ falusi fát kell a Román Népköztársaságból behoznunk. Az előzetes adatok szerint a behozatalt mértékét az 1960. évihez képest 1965-ig mintegy 40 000 m³-rel növelnünk kell. — E szükségletek jelentős részét a kivágás és a sarangolt szerfa termelés fokozásával ki lehetne elégíteni és akkor megszűnnék vagy legalább is csökkenne az a jelentős tehertétel, amely devizális szempontból is feleslegesen terheli a népgazdaságot.

Ezen a téren szintén elsősorban a bükk-pillérfa kikapcsolása révén vannak még lehetőségeink. Sőt, ha ezt a problémát — akár az anyaggazdálkodási szervezet, akár az Erdetermék V. közreműködésével végrehajtott piacutatás és elemzés révén, — a nyersanyagról a félkész termékre tudnánk átvinni, akkor fagyártmány-termelésünknek az itt elhangzott előadásokban is sürgetett irányú fejlesztését gazdaságosan, nem pedig újabb ellentétel nélkül lehetne megoldani.

A másik kérdéscsoport, amellyel foglalkozni szeretnék, a bővített újratermelés kérdése. Dicséretre méltó az a törekvés, amellyel a Középsomogyi Erdőgazdaság fakitermelésének színvonalát a népgazdaság jobb faellátásának biztosítása érdekében növelni igyekszik. Bár Horváth István kollégánk ezen a téren eléggé megnyugtatta a Vándorgyűlés tisztelt résztvevőit és a Középsomogyi Erdőgazdaság fakitermelési célkitűzéseit realísnak mondotta, a magam részéről mégis némi óvatosságra kell felhívnom a figyelmet.

A magam részéről azt javasolom, hogy még egyszer igen alaposan vizsgálja felül az Erdőgazdaság azt a célkitűzést, hogy az összes fakitermelés több mint 10%-kal meghaladja a folyónövedéket. Nem szabad megfeledkezni ugyanis arról, hogy az állományok tényleges összes növedékének nemcsak az összes fakitermelés hanem az élőfákészletnek a természeti károsítások, lopások és eseteleges szakmai hibákból eredő csökkenését is fedeznie kell. Nem célszerű a fakitermelést a lehetőségek szélső határáig fokozni. Az erdőgazdaság javaslata egyébként a bővített újratermelés szempontjából döntő jelentőségű fafaj-politikai célkitűzéseket alapján véve helyesen érvényesíti. Ezzel kapcsolatban még csak két kérdést szeretnék felvetni.

A javaslat a bükkállományokban évi mintegy 2500 m³, a folyó növedékhez viszonyítva több, mint 28%-os túlhasználatot irányoz elő. Igaz ugyan, hogy Marton Tibor főmérnök előadása szerint e 2500 m³-es túlhasználatnál szemben áll az új fatermési táblák alapján hozzávetőleges számítással levezetett 4500 m³-es többletnövedék, mégis ezt az előírást az előzőekben elmondottak alapján nem lehet helyeselni.

A fafajgazdálkodással kapcsolatban másik probléma a cser-kérdés. A legteljesebb mértékben helyeselni kell Sümegh Nándornak azt a megállapítását, hogy a fafaj-politika szempontjából alapvető jelentősége van a túltartott és a gyenge sarj-akác állományok mielőbbi lecserélésének; ezt a feladatot, még ha erdőművelési vonatkozásban rendkívül nehéz, akkor is meg kell oldani.

Az erdőgazdaság javaslatában a megoldásra való törekvés tükröződik is, azonban megfontolandó, hogy a választott megoldás feltétlenül a legjobb-e. A helyzet ugyanis az, hogy a javaslat az üzemtervi előírásokkal szemben a véghasználat terén magcser-állományokban öt év alatt összesen 5795 m³, sarj-cserben 1530 m³, sarj-akácban 20 570 m³ megtakarítást, a gyérítések terén a magcserben 43 565 m³, sarj-cserben 13 895 m³, sarj-akácban 2140 m³ többletet irányoz elő. A fafaj cserének ez a választott módja, illetve mértéke erősen magán viseli a felújítással járó problémák megkerülésére való törekvést, éppen ezért nézetem szerint feltétlenül felülvizsgálatra szorul, már csak azért is, mert esetleg nem kellő gondossággal történő végrehajtás esetén nagy károk előidézőjévé lehet.

Dicséretre méltó az a munka, amelyet a Középsomogyi Erdőgazdaság a fafaj-

gazdálkodás terén eddig végzett és az az erőfeszítés is, amelyet a jövőben tenni kényszerül. A fafaj-gazdálkodás egyik legfontosabb eszközünk a bővített újratermelés megvalósításában, azonban ezzel az eszközzel is megfontoltan kell élnünk, nehogy a céllal ellentétes eredményre jussunk.

Konkrét javaslatom tehát az, hogy az Erdőgazdaság javaslatát újból alaposan vizsgálja felül s ha szükségesnek tartja a globális fakitermelést csökkentse, lehetőség szerint első sorban a bükkben — az üzemi előírásokhoz képest — előírányzott túlhasználat, másrészt a cserben tervezett túlzott mértékű gyérítés csökkentésével, úgy azonban, hogy a felújítási előfeltételek egyidejű megteremtésével a cser- és sarj-akác állományokban növelje a véghasználat mértékét.

Dr. László István, a Somogy megyei Tanács VB elnöke rámutatott arra, hogy a Középsomogyi All. Erdőgazdaság feladata kicsinyben ugyanaz, mint az egész erdőgazdálkodásnak a népgazdasággal szemben: a helyi nyersanyagforrások minél nagyobb mértékű feltárásával a lehető legkisebb mértékre csökkenteni az importot. Elismerte, hogy ezen a téren népgazdaságunk igen sokat köszönhet máris az erdészeknek. Ismertek a feladatok, de láthatók azok az erőfeszítések is, amelyeket ezeknek a feladatoknak megoldására tesznek. Összinté örömeinek adott kifejezést afölött, hogy a megye egyik erdőgazdasága ilyen alaposan kidolgozott tervvel léphetett a szakmai nyilvánosság elé, köszönetet mondott azokért az értékes gondolatokért, amelyekkel a gyűlés résztvevői a terv kiegészítéséhez hozzájárultak és sok sikert kívánt az Erdőgazdaságnak a terv végrehajtásához.

Pankotai Gábor, az Erdőmérnöki Főiskola tanszékvezető docense az Erdőgazdaság feltárási munkáit méltatta.

A közép-somogyi erdők fatermelő képessége mind minőségi, mind mennyiségi tekintetben igen kedvező, az erdészeti szállítás terén kevés olyan erdőgazdaságunk van, amelyeknek hasonló nehézségekkel kell megküzdenie. A jó feltártságot, a kedvező szállítási viszonyokat pedig legjobban a jó termőképességű állományok hálálják meg.

Amíg a szállítás terén mutatkozó nehézségek egy része természet adta állapot és főleg talajmechanikai adottságokra, ebből következőleg útépitési anyag hiányára vezethető vissza, addig másik része a gazdaság bizonyos fokú műszaki elmaradottságával okolható meg. A természet adta nehézségek a korszerű úttechnikai tudomány segítségével leküzdhetők és a közép-somogyi elvtársak megtették mindent, hogy ezen a vonalon korszerűen felkészüljenek.

Mint tervezőmérnök résztvettem az Eg. legértékesebb részén, a Zselicségen áthaladó fő feltárási kiépítési munkáiban, és ismerem azt a megőrkítésre érdemes históriát, ami ennek a fontos útnak megvalósításához fűződik. Csak röviden: Az út tervezését 1953-ban kezdtük meg és még ma sem tekinthető befejezettnek. Különböző építővállalatok és azokon belül különböző építészvezetők adták át egymásnak a kilincset és az Erdőgazdaságnak a selejtesebbnél selejtesebb munkát, aminek következményeképpen eljárás eljárást követett. Hogy erre némi bizonyítékot szolgáltatassak, hallgassák végig az Elvtársak a következő számokat: A mintegy 18 km-es út építése közben összesen *egyszázharminc bejárás*on 550 fő jelent meg és 390 oldal különböző jegyzőkönyvet vettek fel. A bejárásokra vonatkozó kiszállási díjak becslésem szerint *mintegy 120 ezer Ft-ra rúgtak*. A Középsomogyi Eg. jelenlegi vezetése az OEF műszaki osztályának segítségével, felismerve ezt az áldatlan helyzetet, azonnal megtette az intézkedést az erdőgazdasági üzembe beillő sajátkezelésű építés megszerzésére, mely *egyszersmind alapját kell, hogy képezze az egyre növekvő úthálózat karbantartásához szükséges műszaki szervezetnek*.

A kezdeti lépések biztatóak, de magukban nem elegendők. Az első erőfeszítések után már megmutatkoztak azok a felszerelésbeli hiányosságok, melyek nélkül, minden további jó szándék és igyekezet egyre meddőbbé válik. Gondolok itt elsősorban az erdészet más ágazataiban is szükséges erőgépekre, vontatókra, és azoknak kiegészítését képező útépitő-karbantartó gépekre, mint az 1957 óta sikerrel alkalmazott szovjet Gréder, a saját gyártmányú gumihenger, juhláb henger, billenőteknős gk. bitumen-szórókocsi stb.

Az Erdőgazdaság igényei ezen a vonalon feltétlenül méltánylandók, mint ahogy méltánylandó az a beruházási hitelkérelem, amit az Erdőgazdaság az előadások során bejelentett. Ez a hitel a szállítási költségek nagyfokú csökkenésén túl a jobb állomány nevelésével fog megtérülni.

A hiteligényt még egy másik szempontból is kívánatos mérlegelni. A mezőgazdaság szocialista átszervezése a Középsomogyi Erdőgazdaság környezetében is várható. Az átszervezéssel kapcsolatos gépesítés a magánfogatok nagyfokú kiesését és egyéb

munkaerőgazdálkodási problémát hoz előtérbe. Amennyiben az erdőgazdaság erre technikailag nem tud előkészülni, számolni kell azzal, hogy az eddigi szép fejlődésben törés mutatkozik majd. Ennek a felismerésnek realitására a közép-somogyi elvtársakkal egyetértően több ízben beszélgettünk már. A szocialista erdőgazdaságban javuló munkafeltételek követelményeket állítanak az Erdőgazdaság elé is, melyet elsősorban a jobb gépesítés és a gépesítés által feltételezett megfelelő feltárás útján elégíthetünk ki. Nem mondhatunk le arról a teljesítményről, amit a hosszú gyaloglás a munkástól elvesz, és nem szórhatjuk ki az ablakon azt a löerőt, és gépirót, amit a rossz útviszonyok okoznak. A közép-somogyi elvtársak előtt is nyilvánvaló, hogy a munkaerővel és energiával mindig ésszerűbben kell gazdálkodnunk, ha fejlődésünket állandósítani kívánjuk. Ennek pedig egy útja van — a műszaki fejlesztés és a műszaki szervező munka!

Haják Gyula, az OEF műszaki fejlesztési osztályának főmérnöke foglalkozott a népgazdaság beruházási politikájának alakulásával, a takarékoság és gazdaságosság fokozott mértékű előtérbe jutásával. Külön rámutatott ennek kielégítése érdekében a házilagos kivitelezésben rejlő lehetőségekre.

— Igen örömdetes, hogy az erdőgazdaság a jövőben végzendő feltárási munkáinál érvényesíteni akarja a házilagos kivitelezés fontosságát. A házilagos kivitelezés kb. 10–12%-kal csökkenti az építési költségeket részben az alacsonyabb felvonulási költségek, részben az előnyösebb munkahelyi organizáció és a meglévő, több célú erdőgazdasági erőgépek jobb kihasználása révén. Továbbá lehetővé válik a kisebb ráfordítással megépíthető, a légtömös járműforgalomnak jobban megfelelő vízzáró réteggel könnyű burkolatú és stabilizált felépítményszerkezetek alkalmazása. Ez a törekvés az alacsonyabbrendű, kisérgépek utak esetében — és ezek közé sorolhatjuk erdei útiainkat is — világszerte teret hódító jelenség, mert kiküszöböli a hagyományos makadámburkolathoz szükséges, nagy mennyiségű kőanyag szállítását, ami az energiaráfordítás csökkentésén kívül egyben az építési idő lerövidülését is eredményezi.

Itt kell megemlítenem, hogy a Középsomogyi Erdőgazdaság a stabilizált és könnyűburkolatú útépitési technológiák kikísérletezése és alkalmazása terén az élenjárók közé tartozik. Az elmúlt évben ugyanis a kishári erdészet területén fekvő kéri úton 150 m hosszú, bitumenes zárórétet ellátott mésszel javított útszakaszt épített. A téli és tavaszi forgalmazás után az útszakaszon bomlás és egyéb károsodás jelei nem mutatkoztak, tehát az alkalmazott technológia ezen az erdőterületen beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Ennek eredményeképpen az ideai beruházási terv keretében megvalósuló Töröcske—Simonfai úton már 1/2 km hosszú mésszel javított útszakasz készül, amely már bizonyára alkalmas lesz arra, hogy az erdőgazdaság általános és végső következtetések vonhasson le a területén bevezetendő stabilizálási eljárásokat illetően.

Továbbá rá kell mutatnom arra, hogy házilagos útépités esetén megvan a biztosíték a kivitelezés szakszerű és jó minőségben való elvégzésére. Azon túlmenően, hogy ennek tárgyi előfeltételei is vannak, nevezetesen a megfelelő gépek és jó szakmunkások, nyilvánvaló, hogy elsősorban az erdőgazdaság saját érdeke, hogy előírt követelményeknek megfelelő munkát végezzen, mert ez kihat a létesítmény üzembehelyezése utáni évek hosszú sorára is. Ugyanis a jó kivitelben, szakértelemmel és lelkiismeretesen elkészített út kisebb karbantartási ráfordítást igényel, ami nem különbözik az erdőgazdaság termelési önköltségének alakulása szempontjából. A házilagos kivitelezés fontosságát azért tartottam szükségesnek bővebben megvilágítani, mert ez — mint ahogy azt Szilágyi József is lerögzítette előadásában — alapfeltétele feltárási tervük végrehajthatóságának. Csakis ily módon fogadható el az erdőgazdaság által az I. és II. osztályú feltáró utakra tervezett 552, illetve 363 ezer forint km-kénti kiviteli költség, ami viszont döntő módon kihat a feltárás gazdaságosságára, ezen keresztül a befektetett milliók mielőbbi megtérülésére.

Béky Albert, a Tanulmányi Erdőgazdaság főmérnöke a fagyártmánytermelés fontosságára hívta fel a figyelmet. Rámutatott arra, hogy ez a Tanulmányi Erdőgazdaságban 10,5%-ot tesz ki és ennek alapján magasabb mennyiségben kell megtervezni a közép-somogyiban is. A közéleti munka fejlesztése érdekében sürgette az ERTI kísérleti üze me által kialakított közelítő kerékpároknek az eddiginél jobb kivitelben való rendelkezésre bocsátását. Bejelentette, hogy a Tanulmányi Erdőgazdaság jó úton halad a gépi tuskózás megoldásában. Végül mint az erdőművelés tervezési és elszámolási új rendjének egyik fő kialakítója figyelmeztetett a jó talajelőkészítésnek és gondos ültetésnek az eredményességre kiható fontos jelentőségére. Ez élesen fog tükröződni az új, egységáras elszámolási rendben.

Biró Lajos, a Nyugatbükki All. Erdőgazdaság főmérnöke a fenyőtelepítések nevelésének kérdéseivel foglalkozott. Kamutatott arra, hogy ennek országosan egységes szabályozása meg hiányzik. Az Erdőnevelési Utasítás ezt nem tárgyalja olyan mélysegően, mint a lombfelvevőket. Javasolta ezért a fenyők nevelési elveinek kialakítására szakbizottság összeállítását. Végül a fásítások védelmének kérdéseivel való foglalkozás fontosságát hangsúlyozta.

Vlaszaty Odön, az ERTI tudományos munkatársa röviden ismertette a vegyszeres gyomirtás eddigi erdőgazdasági eredményeit és megállapította, hogy a kísérletek állása a hasonló mezőgazdasági erőfeszítésekhez viszonyítva is igen jó. Kifejtette az időjárásnak erős befolyását a vegyszerek használatára és ennek megfelelően a vegyszeres gyomirtás eredményességében mutatkozó különbözőséget az egyes években ezt a vegyszeres gyomirtás alkalmasságának elbírálásában mindig figyelembe kell venni.

Nadas József, az Észak-somogyi All. Erdőgazdaság szakfelügyelője az erdőrendezés munkájának meggyérítését sürgette, majd a saját Erdőgazdaságában szerzett tapasztalatok alapján foglalkozott az előhasználati fatömeg kérdével.

Allományaink az ideiglenes és ötéves üzemtervekben előírt gyérítési fatömegek kitermelése után túl sürűek maradtak. Ezért már az 1955–56. gazdasági évben a vágástervben előírt 8–12 m³ ha-kénti gyérítési fatömegek helyett 15 m³ ha-kénti átlagot vágatunk ki, az 1956–57. gazdasági évben elértük a 16 m³, 1957–58-ban a 22 m³, 1958–59-ben a 21 m³ ha-kénti átlagot. Az 1959–60. évre beterveztünk 24 m³-t, az 1960–61. évi vágástervünkben pedig 22 m³ átlagos ha-kénti előírás szerepel.

Ezek az átlagok annál jelentősebbek, ha figyelembe vesszük, hogy 1955–56 óta ennél a 3 erdészeti körzetünkön meggyérítettük összes gyérítendő korban levő állományainkat, sőt sok erdőrészletben azóta már másodszor dolgozunk, továbbá ha szembeállítjuk a gyérítés által nyert fatömeget a tisztítás nélkül számított összes földfeletti fatömeggel. Míg ugyanis 1954–55-ben a gyérítés fatömege az összes kitermelt fatömegnek csak 17%-a volt, 1955–56-ban már 34%, 1956–57-ben 47%, 1957–58-ban 56%, 1958–59-ben 77% volt, 1959–60-ra beterveztünk 60%-ot, 1960–61-re pedig 58% szerepel terveinkben. Most, hogy egyszer alapos munkával végigmentünk állományainkon, a ha-kénti gyérítési fatömegek és a gyérítés véghasználati összes fatömeg aránya is csökkenni fog. Ez erdőgazdaságunk ötéves fahasználati tervében szépen jelentkezik. A gyérítési fatömeg 18–20 m³ körüli átlagnál fog megállni, a gyérítés-véghasználati fatömeg aránya pedig a 40–60, 45–55%-os mértéknél. A Sümegh Nándor által javasolt 16 m³ átlagos gazdasági gyérítési fatömeg tehát tapasztalataink szerint nem elérhetetlen, sőt inkább óvatosan megállapított mennyiség. Nem elérhetetlen az előadásban megjelölt 40–60%-os gyérítés-véghasználat arány sem. A helyes határt mindkét esetben az állományok állapota, a feltartás, az erdészek szakképzettsége, hozzáállása, teherbírása, a munkásviszonyok és még sok egyéb tényező határozza meg.

Dr. Róth Gyula, ny. egyetemi tanár a professzor szavaival figyelmeztetett a „fokozatos felújítás” szóhasználatból származó hátrányokra. Az ezzel jelzett sablonos és mechanikus eljárást ma már úgyszólván senki sem alkalmazza, általánosan elismert és követett a csoportos felújítás, de a múltból mégis itt kísért ez a helytelen szóhasználat. Sajnálkozását fejezte ki aziránt, hogy Vadas Jenő által a székely favágók ajkáról ellesett „erdőlés” kifejezés nem tudott szaknyelvünkben meghonosodni és helyette a kevésbé kifejező, sőt rossz értelmű „gyérítés”-t használjuk. Felszólalása után a gyűlés résztvevői meleg ünneplésben részesítették a szakma legidősebb, még tevékeny tagját.

Keresztesi Béla, az Egyesület alelnöke a felszólalások lezárásaként kifejezést adott annak, hogy az elhangzottak nem csak a megvitatott tervvel érintett Erdőgazdaságnak nyújtottak segítséget a terv végleges kialakításához, de rendkívül hasznos szempontokra világítanak rá országos mértékben is. Hasznosan felhasználhatók így az ország valamennyi erdőgazdasága részéről. Javaslatot tett ezért arra vonatkozóan, hogy az Egyesület elnöksége felhívással forduljon valamennyi erdőgazdasághoz és ebben tegyen konkrét javaslatokat a tervek eredményesebb összeállításához. A felhívás szövegét a Vándorgyűlés elé terjesztette és ezt a gyűlés résztvevői általános helyesléssel jóváhagyták.